

СПОМЕНИТЕ НА СТЕФАН БОГДАНОВ

Те са писани нееднократно. И то не само поради желание на автора да ги допълни, осмисли и разшири. Просто много неща в живота му се стичат така, че се налага да ги започва наведнъж отначало. Но нито един от ръкописите му не възниква на пусто място. Човешката памет е устроена така, че понякога дори и да искаш да избягаши от мислите и чувствата, които са те вълнували, следите им, скрити дълбоко в подсъзнанието, изплуват неочаквано заедно с фактите. И ги оцветяват ако не изцяло, поне на някои места, с тяхната прецизна автентична окраска.

Това са причините, поради които Стефан Богданов неведнъж, дори и на една и съща страница, е почти „белетристично“ разнолик.

Но той никога не е възнамерявал да става писател. Въпросът притежава ли качества за това или не, никога не го е вълнувал. Само по един конкретен и твърде различен от писателското поприще повод той мимоходом прави самооценка на литературните си способности. През октомври 1951 година Стефан Богданов пише: „... когато разбрах след дълго „дънене“ какво точно следователят иска от мен, аз почвах съчиненията си по най-разнообразните „признания“, за което ми помагаше и малкият писателски талант, който притежавам.“

Твърде горчива литературна самооценка, нали? А по този въпрос това всъщност е всичко.

Не по-щастлив е и поводът, по който литературните заложи на Стефан Богданов се изявяват за първи път – „писателският му кабинет“ е килията в отделението за опасни контрареволуционери в Бургаския затвор, а първите му „литературни изяви“ – изложенията, протестите, възраженията и писмата до всички възможни инстанции и „отговорни лица“.

Послания, които в повечето случаи имат един единствен отговор – мълчанието.

И еднозначен резултат – ново затягане на затворническия режим над техния автор.

В тези специфични „литературни творби“ обаче, колкото и парадоксално да звучи, за първи път проличава, че заложи на разказвач Стефан Богданов действително има.

След освобождаването му, според собственият му израз, от „нашия социалистически затвор“ съдбата определя задълго на Богданов пак същото му литературно амплуа – първоначално и новите му „творби“ като че ли не се отличават съществено от доскорошните. Но времената вече са се променили – ореолът около „бащата на всички народи“ вече се е разпръснал. Истинският лик на сталинизма поне отчасти е изваден на показ. И макар в началото Стефан Богданов все още да продължава да пише главно протестни изложения и пи-

